

PERSNOTA – BOEKVOORSTELLING :

Brouwer, kan ik geen bier krijgen? De familie Lievens en hun brouwerijen in Zedelgem *St.-Laurentius* en in Wingene de *Standaard* (19de – 20ste eeuw) door Chris VANDEWALLE en Roger LIEVENS. Een uitgave van Westhoek-Monumenten vzw in Alveringem.

Deze publicatie is een boeiend verhaal van drie generaties brouwers – Hector Lievens (1861-1952), Joseph Lievens (1901-1994), Robert Lievens (1894-1981) en Roger Lievens (1931) - die komen en gaan, van wisselende activiteiten, van ondernemingszin- en handelsgeest gepaard gaande met vakmanschap en noeste arbeid. Het gaat over een intiem micro-economisch wereldje in de gemeente Zedelgem en Wingene, dat de confrontatie aangaat met de problemen van zijn tijd. Hier passeren brouwers en arbeiders, klanten en leveranciers de revue.

Ruim 70 jaar heeft het bier van de brouwerij *St.-Laurentius* uit de Zedelgense kranen gevloeid. Door het ontbreken van het bedrijfs- en familiearchief, is over de uitbating van de brouwerij *St.-Laurentius* ten tijde van Hector Lievens weinig geweten. Alleszins is duidelijk dat Hector Lievens in 1893 de uitbating van de brouwerij in handen nam. Zijn vader Pieter Lievens-Adriaens was een vrij bemiddelde man en bouwde een nieuwe brouwerij in de Kronestraat. Hij bouwde dit bedrijf niet voor zich zelf maar – hij was op dat moment al 56 jaar – voor zijn zoon Hector, die op het punt stond te trouwen met Helena Bossuyt. Het jonge echtpaar verhuisde naar de nieuwe woning met brouwerij in de Kronestraat. Bij zijn inschrijving in het bevolkingsregister gaf hij het beroep op van *bierbrouwer*. Hiermee was Hector Lievens de eerste officiële brouwer van de familie.

Hector Lievens brouwde een courant bruin bier, en in kleinere hoeveelheden blond en bruin tafelbier, allen op basis van tarwe en zomergerst. Eén brouwsel was goed voor de productie van 14 dagen. In die tijd werd in de brouwerij *St.-Laurentius* enkel hogegistingsbier gebrouwen. De tonnen hadden een inhoud van 100 liter, de halve tonnen van 50 liter, de kwartjes van 25 liter. Deze werden in de kelder van de café of de particulier gebracht en op een stelling gelegd. Vervolgens werd een tapkraan in de ton aangebracht en de glazen gevuld. Voor de Eerste Wereldoorlog werden ook drukvaten gebruikt. De uitbater pompte dan met een handpomp die zich achter de toog bevond lucht op het vat, waardoor de druk steeg en het bier naar de tapkraan liep. Het tonnenbier (98 % van de productie) werd direct aan de klanten geleverd. De lijst met herbergen waaraan Hector Lievens leverde, te Zedelgem en in het omliggende valt niet meer te achterhalen. Volgens de familiale overleveringen leverde Hector ook bieren in Oostende.

Het was zeker geen sinecure om een brouwerij *St.-Laurentius* onder de Duitse bezettingslast van 1914-1918 draaiende te houden. De Duitse bezetter bemoeilijkte door het opeisen van de paarden de toelevering van de grondstoffen, het brouwen en de bevoorrading van de herbergen. Daarnaast liet de Duitse bezetting overal in het bezette gebied zijn oog vallen op de koperen brouwinstallaties. De eerste onheilspellende berichten kwamen half september 1916 uit Oostende en Brugge. De Duitsers braken er de brouwketels uit van brouwers die in bedrijf waren. Ook in de brouwerij *St.Laurentius* zou het koper

opgeëist en uitgebroken worden. De familie Lievens trof het niet tijdens de moeilijke jaren na de oorlog. De ontmanteling in december 1916 bracht onherroepelijke schade toe aan het brouwerijgebouw en de installatie, en dit ten nadele van een optimale bierproductie en de verkoop. Langzaam maar zeker werd alles in de jaren twintig opnieuw opgebouwd en opgestart.

In de jaren dertig leverde de brouwerij Lievens uitsluitend rechtstreeks aan de uitbaters van herbergen of aan de particuliere consument (huis aan huis). De herbergen in het omliggende werden bediend via een vooraf uitgestippelde ronde met een grote bierwagen die door één of twee paarden getrokken werd. Brouwer Lievens motoriseerde het vervoer van zijn tonnen en flessen, waardoor zijn afzetgebied groter werd. De verkoop werd van nu af aan op een andere wijze georganiseerd. Een stijgende verkoop zorgde voor een toenemende productie. Joseph Lievens hield zich vanaf eind de jaren dertig bezig met de nodige investeringen om een degelijk antwoord te kunnen bieden aan de stijgende verkoop. Er werden plannen gemaakt om gedeeltelijk over te schakelen op de productie van lagegistingbier. Maar in de aanloop naar de Tweede Wereldoorlog in 1938 en 1939 kreeg de brouwerij *St.-Laurentius* te maken met problemen eigen aan die tijd. De brouwerijen werden beperkt in hun activiteiten door een tekort aan grondstoffen en materialen of andere maatregelen. Tijdens de bezettingsjaren 1940-1945 werd definitief beslist om de nodige investeringen door te voeren om in de toekomst bieren van lage gisting te brouwen. Daarbij aansluitend investeerde brouwer Lievens in de bouw van een nieuwe brouwerij en een volledige nieuwe koelinfrastructuur. Het brouwerijgebouw uit 1891-1892 werd afgebroken en een ruime nieuwbouw kwam in de plaats. Het lage gistingbier dat na de vernieuwing op de markt werd gebracht was de (bleek bier) *Export 4 Vol.% alc.* en ook later de *Primus 4,7 Vol.% alc.* in flesjes van 25, 33 en 75 centiliter. Voor de (donker bier) *Faro*, die een densiteit van 4,5 Vol.% alc. had en de (donker bier) *Stout 5 Vol.% alc.* hield hij het aanvankelijk bij hoge gisting. Tafelbier werd ook gebrouwen dat onder de benaming *Speciaal Blond* en *Speciaal Bruin (1,7 Vol.% alc.)* op de markt kwam. Het tafelbier van de brouwerij Lievens was van superieure kwaliteit. Het werd alom gewaardeerd en aan menige tafel gedronken. Het tafelbier was geen naspoeling van het beslag, zoals dit in grote brouwerijen de gewoonte was. Het tafelbier van Lievens was een volwaardig bierproduct. En met succes.

Voor het eerst werd een net van bierhandelaars uitgebouwd. Deze waren voor de brouwerij de grootverdelers van het tafelbier. Onder meer voor deze bierhandelaars trok Joseph Lievens de baan op. Hij deed de nodige prospecties en commerciële bezoeken. Vanaf 1945 had hij reeds 15 bierhandelaars als klant kunnen strikken. Deze lagen onder andere verspreid in de Brugse randgemeenten, Torhout, Aartrijke, Veurne, Oostduinkerke, Middelkerke, Mariakerke, De Haan.

We schrijven 1958 als zoon Roger Lievens de brouwerij overneemt. De concurrentie van enkele grotere brouwerijen was inmiddels echt zo sterk geworden dat heel wat kleinere brouwerijen gewoonweg moeten verdwijnen, in 1959 werd definitief gestopt met het bier brouwen. Roger Lievens werd noodgedwongen bierhandelaar. Hierover hij vertelt ongedwongen zijn verhaal doorheen de publicatie.

De familie Lievens was een welgestelde landbouwers- en eigenaarsfamilie met heel wat sociaal engagement in hun aderen. De familie Lievens was heel actief, zelfs prominent aanwezig in het Zedelgemse en Aartrijkse openbare leven. De familie stond bekend als katholiek, sociaal bewogen en liet dit blijken door haar inzet voor allerlei initiatieven, zowel in de kerkelijke en parochiale sfeer als in het politieke en sociale verenigingsleven. De familie had nauwe relaties met de meest vooraanstaande families en personen. Oorspronkelijk van Zedelgemse afkomst hadden de nazaten van Christianus Lievens (1673-1745) zich opgesplitst in een Zedelgemse tak en een Aartrijkse tak. Uit de Zedelgemse tak kwamen onder andere Joseph Lievens (1801-1883) burgemeester van Zedelgem van 1855 tot 1879, diens zoon Pieter Lievens (1835-1913), schepen van Zedelgem, diens kleinzoon Hector Lievens (1861-1952), gemeenteraadslid en dienstdoende schepen van Zedelgem tijdens de Eerste Wereldoorlog, diens kleinzoon Joseph Lievens (1901-1994), burgemeester van Zedelgem van 1947 tot 1976, en als laatste in de rij zijn zoon Roger Lievens (1931), provincieraadslid en nadien voorzitter van de COO en later secretaris van het OCMW in Zedelgem.

Deze bedrijfsgeschiedenis sluit opnieuw aan bij de monografieën over het lokaal brouwbedrijf, die door de vzw *Westhoek-Monumenten* (Alveringem) worden gepubliceerd in de reeks '*Het Vlaams brouwerbedrijf in historisch perspectief*'. Dit elfde nummer werd samengesteld door de Diksmuidse stadsarchivaris Chris Vandewalle (1976) en ingenieur-brouwer Roger Lievens (1931) en wordt aan het publiek voorgesteld op 20 augustus 2006 in het Mout- & Brouwhuis *de Snoek*, Fortem 40 in Alveringem om 10.45 uur. In aanwezigheid van dhr. Geert Bourgeois, Vlaams minister van Bestuurszaken, Buitenlands beleid, Media en Toerisme. Deze monografie omvat 64 bladzijden en kost 7,50 euro en kan worden aangekocht bij het *Mout- & Brouwhuis de Snoek* in Alveringem of bij de auteurs.

Wie hieromtrent info wenst of wil aanwezig zijn kan contact opnemen met Chris Vandewalle, Nieuwpoortstraat 43, 8600 Diksmuide (tel.0497.54.95.85) of chris.vandewalle@scarlet.be of Roger Lievens, St.-Annaplein 6, 8000 Brugge (tel.050.33.62.53) of lievens.roger@tiscali.be

Andere publicaties in dezelfde reeks:

- Frank BECUWE, *De brouwersfamilie Houvenaghel in Veurne-Ambacht (19^e – 20^e eeuw)*, Alveringem, 1996
- Frank BECUWE, *Nog een ballon, mijnheer? De Veurnse brouwerij de Fabriek in de 19^e en 20^e eeuw*, Alveringem, 1997
- Frank BECUWE, *De Roo(d)kop van Sint-Joris. De mouterij-brouwerij St.-Joris in Reningels (19^e-20^e eeuw)*, Alveringem, 1998
- Paul DAELEMAN, *En de brouwer ... hij brouwde voor. De Belgische brouwerijproblematiek tijdens de Tweede Wereldoorlog*, Alveringem, 1999
- Chris VANDEWALLE, *De brouwersfamilie Comeyne-Vande Woude in Pervijze : een korte schets van drie mout- en brouwbedrijven tijdens de 19de en 20ste eeuw*, Alveringem, 2000
- Paul DAELEMAN, *Goud van den Tip (Tipsor). Een geschiedenis in vogelvlucht van de brouwerij aan de Tip in Wommelgem bij Antwerpen (17^e -20^e eeuw)*, Alveringem, 2001
- Frank BECUWE, *Waar de brouwer proost is. Bierbrouwerij de Proosdij in Leisele (19^e-20^e eeuw)*, Alveringem 2002
- Chris VANDEWALLE, *Brouwerijen in Pervijze 1800-1914 : de teloorgang van een nijverheid*, Alveringem, 2003

- Chris VANDEWALLE, *De bierslag van Zannekin : de mouterij-brouwerij St.-Louis in Lo (19de – 20ste eeuw)*, Alveringem, 2004
- Chris VANDEWALLE, *De Kerels van Nevejan – De brouwersfamilie Nevejan in Beerst, Diksmuide en Krombeke (19de – 20ste eeuw)*, Alveringem 2005

EXTRA TIP - Op het gezellige, verkeersvrije pleintje aan het Mout- en Brouwhuis *de Snoek* , Fortem 40, in Alveringem gaat op 20 augustus 2006 vanaf 9.00 uur een Flessen- en Bierattributenmarkt markt door. Wie wil deelnemen aan deze flessen- en bierattributenmarkt (bierkaartjes, etiketten, glazen, speelkaarten, pancarten, flessen,...) kan gratis een standplaats aanvragen bij *het Museum van de Dorst* (tel. 058 28 96 74) ofwel infomuseum@desnoek.be of www.desnoek.be